

Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām

Preambula

Šīs konvencijas dalībvalstis,

- a) atsaucoties uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos pasludinātajiem principiem, kas visiem cilvēku saimes locekļiem piemītošo cieņu un vērtību, kā arī viņu vienlīdzīgās un neatņemamās tiesības atzīst par pamatu brīvībai, taisnīgumam un mieram pasaulē,
- b) atzīstot, ka Apvienoto Nāciju Organizācija Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā un Starptautiskajos paktos par cilvēktiesībām ir pasludinājusi un noteikusi, ka ikvienam cilvēkam pieder visas tajos noteiktās tiesības un brīvības bez jebkādam atšķirībām,
- c) apstiprinot visu cilvēktiesību un pamatbrīvību vispārību, nedalāmību, savstarpējo atkarību un savstarpējo saistību un nepieciešamību garantēt personām ar invaliditāti šo tiesību un brīvību pilnīgu izmantošanu bez diskriminācijas,
- d) atsaucoties uz Starptautisko paktu par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām, Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, Starptautisko konvenciju par rasu visu veidu diskriminācijas likvidāciju, Konvenciju par sievietes visu veidu diskriminācijas likvidāciju, Konvenciju pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgiem, necilvēcīgiem vai cieņu pazemojošiem apiešanās un sodīšanas veidiem, Konvenciju par bērna tiesībām un Starptautisko konvenciju par visu migrējošo darba ņēmēju un viņu ģimenes locekļu tiesību aizsardzību,
- e) atzīstot, ka invaliditātes jēdziens pastāvīgi attīstās un ka invaliditāte rodas, cilvēkiem ar nespēju saskaroties ar attieksmes un apkārtējās vides šķēršļiem, kas ierobežo vienlīdzīgas iespējas pilnvērtīgi un efektīvi līdzdarboties sabiedrības dzīvē,
- f) atzīstot Pasaules rīcības programmā attiecībā uz personām ar invaliditāti un Paraugnoteikumos par vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu personām ar invaliditāti ietvertu principu un politisko vadlīniju nozīmi no to ietekmes viedokļa uz stratēģiju, plānu, programmu un darbību veicināšanu, formulēšanu un novērtējumu valsts, reģionālā un starptautiskā līmenī, lai turpinātu nodrošināt vienlīdzīgas iespējas personām ar invaliditāti,
- g) uzsverot, ka ar invaliditāti saistītie jautājumi ir jāiekļauj attiecīgajās ilgtspējīgas attīstības stratēģijās,
- h) atzīstot arī to, ka jebkāda diskriminācija invaliditātes dēļ ir cilvēkam piemītošās cieņas un vērtības aizskārums,
- i) atzīstot arī personu ar invaliditāti daudzveidību,
- j) atzīstot nepieciešamību veicināt un aizsargāt visu personu ar invaliditāti cilvēktiesības, tostarp to, kuriem ir vajadzīgs lielāks atbalsts,
- k) paužot bažas, ka, neraugoties uz šiem dažādajiem dokumentiem un pasākumiem, personām ar invaliditāti joprojām ir jāsaskaras ar šķēršļiem, kas tām liedz piedalīties sabiedrības dzīvē kā tās vienlīdzīgiem locekļiem, un ar cilvēktiesību pārkāpumiem visās pasaules daļās,
- l) atzīstot starptautiskās sadarbības nozīmi personu ar invaliditāti dzīves apstākļu uzlabošanā katrā valstī, jo īpaši jaunattīstības valstīs,
- m) atzīstot personu ar invaliditāti pašreizējā un potenciālā ieguldījuma vērtību savu kopienu vispārējā labklājībā un daudzveidībā un to, ka personu ar invaliditāti cilvēktiesību un pamatbrīvību pilnīgas izmantošanas un personu ar invaliditāti pilnvērtīgas līdzdalības veicināšana ļaus nostiprināt viņu piederības sajūtu un gūt

---

nozīmīgus panākumus sabiedrības cilvēciskajā, sociālajā un ekonomiskajā attīstībā un nabadzības izskaušanā,

- n) atzīstot to, ka personām ar invaliditāti ir svarīga viņu personīgā patstāvība un neatkarība, tostarp personīgās izvēles brīvība,
- o) uzskatot, ka personām ar invaliditāti vajadzētu būt iespējai aktīvi iesaistīties lēmumu pieņemšanas procesos attiecībā uz stratēģijām un programmām, tostarp tām, kas uz viņām attiecas tieši,
- p) paužot bažas par grūtībām, ar kurām sastopas personas ar invaliditāti, kas tiek pakļautas daudzveidīgām vai saasinātām diskriminācijas formām rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģiskās pārliecības, politisko vai citu uzskatu, valstspiederības, etniskās, pirmiedzīvotāja vai sociālās izcelsmes, mantiskā stāvokļa, izcelšanās, vecuma vai kāda cita statusa dēļ,
- q) atzīstot, ka sievietes un meitenes ar invaliditāti gan mājās, gan ārpus tām nereti tiek pakļautas lielākam vardarbības, traumu vai ļaunprātīgas izmantošanas, nevērības vai paviršas attieksmes, sliktas izturēšanās vai ekspluatācijas riskam,
- r) atzīstot, ka ir jānodrošina, lai bērni ar invaliditāti varētu pilnībā izmantot visas cilvēktiesības un pamatbrīvības vienlīdzīgi ar citiem bērniem, un atgādinot par saistībām, ko šajā ziņā uzņēmas Konvencijas par bērna tiesībām dalībvalstis,
- s) uzsverot nepieciešamību iekļaut dzimumu līdztiesības principu visos centienos veicināt to, lai personas ar invaliditāti varētu pilnībā izmantot cilvēktiesības un pamatbrīvības,
- t) uzsverot faktu, ka lielākā daļa personu ar invaliditāti dzīvo nabadzībā, un šajā sakarā atzīstot, ka ir ārkārtīgi svarīgi novērst nabadzības negatīvo ietekmi uz personām ar invaliditāti,
- u) ņemot vērā, ka pilnīgai personu ar invaliditāti aizsardzībai ir nepieciešami miera un drošības apstākļi, kuru pamatā ir Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu mērķu un principu pilnīga ievērošana un piemērojamo cilvēktiesību dokumentu ievērošana, jo īpaši bruņotu konfliktu un ārvalstu okupācijas laikā,
- v) atzīstot fiziskās, sociālās, ekonomiskās un kultūras vides, veselības aprūpes un izglītības, kā arī informācijas un sakaru pieejamības nozīmi, kas personām ar invaliditāti ļauj pilnībā izmantot visas cilvēktiesības un pamatbrīvības,
- w) apzinoties, ka indivīdam, kam ir pienākumi pret citiem cilvēkiem un kopienu, kurai viņš vai viņa pieder, ir jācīnās par Starptautiskajā Cilvēktiesību hartā atzīto tiesību veicināšanu un ievērošanu,
- x) būdamas pārliecinātas, ka ģimene ir sabiedrības dabiskais pamatelements un tai ir tiesības uz sabiedrības un valsts aizsardzību un ka personām ar invaliditāti un viņu ģimenes locekļiem vajadzētu saņemt nepieciešamo aizsardzību un palīdzību, lai ģimenes varētu veicināt to, ka personas ar invaliditāti pilnībā un vienlīdzīgi izmanto savas tiesības,
- y) būdamas pārliecinātas, ka visaptveroša un integrēta starptautiska konvencija personu ar invaliditāti tiesību un cieņas veicināšanai un aizsardzībai būs nozīmīgs ieguldījums personu ar invaliditāti izteikti neizdevīgā sociālā stāvokļa uzlabošanā un veicinās to līdzdalību pilsoniskajā, politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā un kultūras jomā ar vienlīdzīgām iespējām gan jaunattīstības, gan attīstītajās valstīs,

ir vienojušās par turpmāko:

1. pants. Mērķis

Šās konvencijas mērķis ir veicināt, aizsargāt un nodrošināt to, lai visas personas ar invaliditāti varētu pilnībā un vienlīdzīgi izmantot visas cilvēktiesības un pamatbrīvības, un veicināt tām piemītošās cieņas ievērošanu.

Pie personām ar invaliditāti pieder personas, kurām ir ilgstoši fiziski, garīgi, intelektuāli vai maņu traucējumi, kas mijiedarbībā ar dažādiem šķēršļiem var apgrūtināt to pilnvērtīgu un efektīvu līdzdalību sabiedrības dzīvē vienlīdzīgi ar citiem.

2. pants. Definīcijas

Šajā konvencijā:

- * “komunikācija” ietver valodu, tekstu, Braila raksta, taustes komunikācijas, liela izmēra rakstu zīmju un pieejamu multivides līdzekļu izmantošanu, kā arī pastiprinošus un alternatīvus komunikācijas veidus, līdzekļus un formātus, kam izmanto rakstiskus palīglīdzekļus, audio palīglīdzekļus, vienkāršrunu, priekšā lasītāju, tostarp pieejamās informācijas un komunikācijas tehnoloģijas;
- * “valoda” ietver runas valodas un zīmju valodas un citas ar runu nesaistītas valodas;
- * “diskriminācija invaliditātes dēļ” nozīmē jebkāda veida nošķiršanu, izslēgšanu vai ierobežošanu invaliditātes dēļ, kuras mērķis ir traucēt vai pilnībā nepieļaut visu politisko, ekonomisko, sociālo, kultūras, pilsonisko vai citu cilvēktiesību un pamatbrīvību atzīšanu, izmantošanu vai īstenošanu vienlīdzīgi ar citiem, vai kurai ir tādas sekas. Tā ietver visas diskriminācijas formas, tostarp saprātīga pielāgojuma atteikumu;
- * “saprātīgs pielāgojums” nozīmē vajadzīgās un atbilstošās izmaiņas un korekcijas – ja tās konkrētā gadījumā ir nepieciešamas un neuzliek nesamērīgu vai nepamatotu slogu –, lai nodrošinātu, ka personas ar invaliditāti vienlīdzīgi ar citiem var izmantot vai īstenot visas cilvēktiesības un pamatbrīvības;
- * “universālais dizains” nozīmē tādu produktu, vides, programmu un pakalpojumu dizainu, kurus, cik vien iespējams, visi cilvēki var izmantot bez pielāgošanas vai īpaša dizaina nepieciešamības. “Universālais dizains” ietver arī noteiktām personu ar invaliditāti grupām paredzētas atbalsta ierīces, ja tās ir nepieciešamas.

3. pants. Vispārējie principi

Šīs konvencijas principi ir:

- a) cilvēkam piemītošās cieņas, personīgās patstāvības, tostarp personīgās izvēles brīvības, un personas neatkarības ievērošana,
- b) diskriminācijas aizliegums,
- c) pilnīga un efektīva līdzdalība un integrācija sabiedrībā,
- d) cieņa pret atšķirīgo un personu ar invaliditāti kā cilvēku daudzveidības un cilvēces daļas pieņemšana,
- e) iespēju vienlīdzība,
- f) pieejamība,
- g) vīriešu un sieviešu vienlīdzība,
- h) cieņa pret bērnu ar invaliditāti spēju attīstību un pret bērnu ar invaliditāti tiesībām saglabāt savu identitāti.

4. pants. Vispārējās saistības

---

1. Dalībvalstis apņemas nodrošināt un veicināt to, lai visas personas ar invaliditāti varētu pilnībā īstenot visas cilvēktiesības un pamatbrīvības bez jebkāda veida diskriminācijas invaliditātes dēļ. Šai nolūkā dalībvalstis apņemas:

- a) pieņemt visus atbilstošos likumdošanas, administratīvos un citus pasākumus šajā konvencijā atzīto tiesību īstenošanai;
- b) veikt visus nepieciešamos, tostarp likumdošanas, pasākumus, lai mainītu vai atceltu pastāvošos likumus, noteikumus, paražas un praksi, kas rada personu ar invaliditāti diskrimināciju;
- c) ņemt vērā personu ar invaliditāti cilvēktiesību aizsardzību un veicināšanu visās stratēģijās un programmās;
- d) atturēties no jebkādam tādām darbībām vai prakses, kas neatbilst šai konvencijai, un nodrošināt, lai valsts iestādes un institūcijas rīkotos saskaņā ar šo konvenciju;
- e) veikt visus atbilstošos pasākumus, lai likvidētu diskrimināciju invaliditātes dēļ, ko piekopj jebkāda persona, organizācija vai privāts uzņēmums;
- f) uzņemties vai veicināt universālā dizaina preču, pakalpojumu, ierīču un objektu pētījumus un izstrādi, kā definēts šīs konvencijas 2. pantā, kurām būtu nepieciešama pēc iespējas mazāka pielāgošana un vizuālās izmaksas, lai apmierinātu personu ar invaliditāti vajadzības, veicināt to pieejamību un izmantošanu un veicināt universālā dizaina iekļaušanu standartos un norādījumos;
- g) veikt vai veicināt personām ar invaliditāti piemērotu jauno tehnoloģiju, tostarp informācijas un sakaru tehnoloģiju, pārvietošanās palīgīdzekļu, ierīču un atbalsta tehnoloģiju, pētījumus un izstrādi, kā arī veicināt to pieejamību un izmantošanu, dodot priekšroku tehnoloģijām par pieejamu cenu;
- h) sniegt personām ar invaliditāti pieejamu informāciju par pārvietošanās palīgīdzekļiem, ierīcēm un atbalsta tehnoloģijām, tostarp jaunajām tehnoloģijām, kā arī par citiem palīdzības, atbalsta pakalpojumu un objektu veidiem;
- i) veicināt ar personām ar invaliditāti strādājošo profesionālo darbinieku un personāla apmācību par šajā konvencijā atzītajām tiesībām, lai uzlabotu šo tiesību garantētās palīdzības un pakalpojumu sniegšanu.

2. Attiecībā uz ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām katra dalībvalsts, maksimāli izmantojot tai pieejamos resursus un, ja nepieciešams, starptautisko sadarbību, apņemas veikt pasākumus ar mērķi pakāpeniski panākt šo tiesību pilnīgu īstenošanu, neskarot tos šajā konvencijā iekļautos pienākumus, kuri saskaņā ar starptautiskajām tiesībām ir jāpiemēro nekavējoties.

3. Izstrādājot un piemērojot tiesību aktus un stratēģijas šīs konvencijas īstenošanai, kā arī pieņemot jebkādus lēmumus par jautājumiem, kas attiecas uz personām ar invaliditāti, dalībvalstis cieši konsultējas ar personām ar invaliditāti un tās aktīvi iesaista, tostarp bērnus ar invaliditāti, ar šīs personas pārstāvošo organizāciju starpniecību.

4. Nekas šajā konvencijā neietekmē noteikumus, kuri lielākā mērā sekmē personu ar invaliditāti tiesību īstenošanu un kuri var būt ietverti kādas dalībvalsts tiesību aktos vai šajā valstī spēkā esošajos starptautiskajos tiesību aktos. Nav pieļaujami nekādi šīs konvencijas dalībvalstu likumos, konvencijās, noteikumos vai paražās atzīto vai pastāvošo cilvēktiesību un pamatbrīvību ierobežojumi vai atkāpes no tām ar ieganstu, ka šajā konvencijā šādas tiesības vai brīvības netiek atzītas vai ka tās tajā atzītas mazākā mērā.

5. Šīs konvencijas noteikumus piemēro visās federatīvo valstu daļās bez jebkādiem ierobežojumiem vai izņēmumiem.

---

5. pants. Vienlīdzība un diskriminācijas aizliegums

1. Dalībvalstis atzīst, ka visi cilvēki ir vienlīdzīgi likuma priekšā un saskaņā ar to un ka visiem cilvēkiem bez jebkādas diskriminācijas ir tiesības uz vienādu likuma aizsardzību un uz likumā paredzēto priekšrocību vienādu izmantošanu.
2. Dalībvalstis aizliedz jebkādu diskrimināciju invaliditātes dēļ un garantē personām ar invaliditāti vienlīdzīgu un efektīvu tiesisko aizsardzību pret diskrimināciju jebkāda iemesla dēļ.
3. Lai veicinātu vienlīdzību un likvidētu diskrimināciju, dalībvalstis veic visus atbilstošos pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiek veikti saprātīgi pielāgojumi.
4. Īpašos pasākumus, kas ir nepieciešami, lai paātrinātu vai sasniegtu personu ar invaliditāti faktiski vienlīdzību, neuzskata par diskrimināciju šīs konvencijas nozīmē.

6. pants. Sievietes ar invaliditāti

1. Dalībvalstis atzīst, ka sievietes un meitenes ar invaliditāti tiek pakļautas dažādu veidu diskriminācijai, un saistībā ar to veic pasākumus, lai nodrošinātu, ka viņas pilnībā un vienlīdzīgi izmanto visas cilvēktiesības un pamatbrīvības.
2. Dalībvalstis veic visus atbilstošos pasākumus, lai nodrošinātu sieviešu pilnvērtīgu attīstību, stāvokļa uzlabošanu un tiesību un iespēju paplašināšanu, lai viņām garantētu šajā konvencijā noteikto cilvēktiesību un pamatbrīvību īstenošanu un izmantošanu.

7. pants. Bērni ar invaliditāti

1. Dalībvalstis veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka bērni ar invaliditāti vienlīdzīgi ar citiem bērniem pilnībā izmanto visas cilvēktiesības un pamatbrīvības.
2. Visos lēmumos, kas attiecas uz bērniem ar invaliditāti, galvenajam apsvērumam jābūt bērna vislabākajām interesēm.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka bērniem ar invaliditāti vienlīdzīgi ar citiem bērniem ir tiesības brīvi paust savu viedokli par visiem ar viņiem saistītajiem jautājumiem, viņu uzskatus pienācīgi ņemot vērā atbilstoši viņu vecumam un briedumam, un atbilstoši viņu invaliditātei un vecumam saņemt palīdzību šo tiesību īstenošanai.

8. pants. Izpratnes veidošana

1. Dalībvalstis apņemas veikt tūlītējus, efektīvus un atbilstošus pasākumus:
  - a) lai visā sabiedrībā, tostarp ģimenes līmenī, veidotu izpratni par personām ar invaliditāti un veicinātu personu ar invaliditāti tiesību un cieņas ievērošanu;
  - b) lai visās dzīves jomās apkarotu stereotipus, aizspriedumus un negatīvu praksi attiecībā pret personām ar invaliditāti, tostarp tos, kas saistīti ar dzimumu un vecumu;
  - c) lai informētu par personu ar invaliditāti spējām un veikto ieguldījumu.

Šai nolūkā veicamie pasākumi ietver:

-
- a) efektīvu sabiedrības izpratnes kampaņu ierosināšanu un īstenošanu, lai:
    - i) audzinātu atsaucību attiecībā pret personu ar invaliditāti tiesībām,
    - ii) veicinātu pozitīvus priekšstatus un lielāku sociālo izpratni par personām ar invaliditāti,
    - iii) veicinātu personu ar invaliditāti prasmju, labo īpašību un spēju, kā arī viņu ieguldījumu darba vietā un darba tirgū atzīšanu;
  - b) cieņpilnas attieksmes veicināšanu pret personu ar invaliditāti tiesībām visos izglītības sistēmas līmeņos, tostarp visiem bērniem no mazotnes;
  - c) masu informācijas līdzekļu mudināšanu attēlot personas ar invaliditāti atbilstoši šīs konvencijas mērķim;
  - d) izglītojošo mācību programmu izstrādes veicināšanu par personām ar invaliditāti un to tiesībām.

9. pants. Pieejamība

1. Lai personas ar invaliditāti varētu dzīvot neatkarīgi un pilnvērtīgi piedalīties visās dzīves jomās, dalībvalstis veic atbilstošus pasākumus, lai vienlīdzīgi ar citiem nodrošinātu personām ar invaliditāti pieeju fiziskajai videi, transportam, informācijai un sakariem, tostarp informācijas un sakaru tehnoloģijām un sistēmām, un citiem objektiem un pakalpojumiem, kas ir atvērti vai ko sniedz sabiedrībai gan pilsētās, gan lauku rajonos. Šie pasākumi, kas ietver pieejamībai traucējošu šķēršļu un barjeru identificēšanu un likvidēšanu, cita starpā attiecas uz:

- a) ēkām, ceļiem, transportu un citiem iekštelpu un āra objektiem, tostarp skolām, mājokļiem, ārstniecības iestādēm un darba vietām;
- b) informācijas, sakaru un citiem pakalpojumiem, tostarp elektroniskajiem pakalpojumiem un avārijas dienestiem.

2. Dalībvalstis veic arī atbilstošus pasākumus, lai:

- a) izstrādātu un ieviestu minimālos standartus un vadlīnijas par iedzīvotājiem atvērto objektu un sniegto pakalpojumu pieejamību un pārraudzītu to īstenošanu;
- b) nodrošinātu, ka privātās struktūras, kas piedāvā objektus un pakalpojumus, kas ir atvērti vai ko sniedz iedzīvotājiem, ņem vērā visus aspektus attiecībā uz to pieejamību personām ar invaliditāti;
- c) visām ieinteresētajām personām nodrošinātu apmācību par pieejamības problēmām, ar kurām saskaras personas ar invaliditāti;
- d) ēkās un citos iedzīvotājiem atvērto objektos nodrošinātu informāciju Braila rakstā un viegli lasāmos un saprotamos veidos;
- e) nodrošinātu dažādus palīgu un starpnieku, tostarp pavadoņu, lasītāju un profesionālu surdotulkotāju, pakalpojumu veidus, lai atvieglotu pieejamību ēkām un citiem iedzīvotājiem atvērtiem objektiem;
- f) veicinātu citus atbilstošus palīdzības un atbalsta veidus personām ar invaliditāti, lai tām nodrošinātu informācijas pieejamību;
- g) veicinātu jauno informācijas un sakaru tehnoloģiju un sistēmu, tostarp tīmekļa, pieejamību personām ar invaliditāti;
- h) veicinātu pieejamās informācijas un sakaru tehnoloģiju un sistēmu projektēšanu, izstrādi, ražošanu un izplatīšanu agrīnā stadijā tā, lai panāktu šo tehnoloģiju un sistēmu pieejamību ar minimālām izmaksām.

---

10. pants. Tiesības uz dzīvību

Dalībvalstis atkārtoti apstiprina, ka katram cilvēkam ir tiesības uz dzīvību, un veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka personas ar invaliditāti tās efektīvi īsteno vienlīdzīgi ar citiem.

11. pants. Riska situācijas un ārkārtas humānās situācijas

Dalībvalstis saskaņā ar saviem pienākumiem, ko paredz starptautiskie tiesību akti, tostarp starptautiskie tiesību akti humāno tiesību un cilvēktiesību jomā, veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu personu ar invaliditāti aizsardzību un drošību riska situācijās, tostarp bruņotu konfliktu laikā, ārkārtas humānās situācijās un dabas katastrofu gadījumos.

12. pants. Vienlīdzīga tiesībspējas atzīšana

1. Dalībvalstis atkārtoti apstiprina, ka personām ar invaliditāti visur ir tiesības uz viņu tiesībspējas atzīšanu.

2. Dalībvalstis atzīst, ka personām ar invaliditāti līdzvērtīgi ar citiem ir rīcībspēja visās dzīves jomās.

3. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai personām ar invaliditāti nodrošinātu tā atbalsta pieejamību, kas tām varētu būt nepieciešams, īstenojot savu rīcībspēju.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka visi ar rīcībspējas īstenošanu saistītie pasākumi paredz atbilstošas un efektīvas garantijas, lai saskaņā ar starptautisko humāno tiesību aktiem nepieļautu ļaunprātīgu izmantošanu. Šādām garantijām ir jānodrošina, ka, veicot ar rīcībspējas īstenošanu saistītos pasākumus, tiek ievērotas attiecīgās personas tiesības, griba un izvēle, netiek pieļauti interešu konflikti un ietekmes ļaunprātīga izmantošana, tie ir samērīgi un atbilstoši konkrētās personas apstākļiem, tos piemēro pēc iespējas īsāku laiku un regulāri pārbauda kompetenta, neatkarīga un objektīva iestāde vai tiesas instance. Šīm garantijām ir jābūt proporcionālām tam, cik lielā mērā šie pasākumi skar konkrētās personas tiesības un intereses.

5. Ievērojot šī panta noteikumus, dalībvalstis veic atbilstošus un efektīvus pasākumus, lai personām ar invaliditāti nodrošinātu vienlīdzīgas tiesības iegūt īpašumu vai to mantot, kontrolēt savas finanšu lietas un vienlīdzīgi izmantot banku aizdevumus, hipotekāros kredītus un citus finanšu kreditēšanas veidus, un nodrošina, ka personām ar invaliditāti netiek patvaļīgi atņemts to īpašums.

13. pants. Tiesas pieejamība

1. Dalībvalstis nodrošina efektīvu tiesas pieejamību personām ar invaliditāti vienlīdzīgi ar citiem, tostarp nodrošinot procesuālus un vecumam atbilstošus pielāgojumus, lai atvieglotu viņu kā tiešu un netiešu procesa dalībnieku, tostarp kā liecinieku, lomu visās tiesvedības stadijās, tostarp izmeklēšanas un citās pirmstiesas stadijās.

2. Lai sekmētu efektīvu tiesas pieejamību personām ar invaliditāti, dalībvalstis veicina atbilstošu apmācību darbiniekiem, kas strādā tiesu administrācijas jomā, tostarp policijas un cietumu personālam.

---

14. pants. Personas brīvība un neaizskaramība

1. Dalībvalstis nodrošina, ka personas ar invaliditāti vienlīdzīgi ar citiem:

- a) izmanto tiesības uz personas brīvību un neaizskaramību;
- b) nezaudē savu brīvību nelikumības vai patvaļas dēļ un ka jebkura brīvības atņemšana notiek saskaņā ar likumu, un ka invaliditāte nekādā gadījumā nav pamats brīvības atņemšanai.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka tad, ja personām ar invaliditāti saskaņā ar kādu procedūru tiek atņemta brīvība, tām vienlīdzīgi ar citiem ir tiesības uz garantijām, ko paredz starptautiskās humānās tiesības, un pret tām izturas saskaņā ar šīs konvencijas mērķiem un principiem, tostarp nodrošina saprātīgus pielāgojumus.

15. pants. Tiesības netikt pakļautam spīdzināšanai vai nežēlīgiem, necilvēcīgiem vai cieņu pazemojošiem apiešanās un sodīšanas veidiem

1. Neviena nedrīkst būt pakļauts spīdzināšanai vai nežēlīgiem, necilvēcīgiem vai cieņu pazemojošiem apiešanās vai sodīšanas veidiem. Jo īpaši, nevienam cilvēkam bez viņa vai viņas brīvi sniegtas atļaujas nedrīkst pakļaut medicīniskiem vai zinātniskiem eksperimentiem.

2. Dalībvalstis veic visus efektīvos normatīvos, administratīvos, tiesas vai citus pasākumus, lai vienlīdzīgi ar citiem nepieļautu personu ar invaliditāti pakļaušanu spīdzināšanai vai nežēlīgiem, necilvēcīgiem vai cieņu pazemojošiem apiešanās vai sodīšanas veidiem.

16. pants. Tiesības netikt pakļautam ekspluatācijai, vardarbībai un ļaunprātīgai izmantošanai

1. Dalībvalstis veic visus atbilstošos normatīvos, administratīvos, sociālos, izglītojošos un citus pasākumus, lai personas ar invaliditāti gan mājās, gan ārpus tām aizsargātu no visu veidu ekspluatācijas, vardarbības un ļaunprātīgas izmantošanas, tostarp dzimuma dēļ.

2. Dalībvalstis veic visus atbilstošos pasākumus, lai novērstu visu veidu ekspluatāciju, vardarbību un ļaunprātīgu izmantošanu, cita starpā nodrošinot personām ar invaliditāti, viņu ģimenēm un aprūpētājiem atbilstošu palīdzību un atbalstu, ņemot vērā dzimumu un vecumu, tostarp sniedzot informāciju un apmācību par to, kā izvairīties no ekspluatācijas, vardarbības un ļaunprātīgas izmantošanas gadījumiem, tos pazīt un par tiem ziņot. Dalībvalstis nodrošina, ka aizsardzības pasākumos ņem vērā personu ar invaliditāti vecumu, dzimumu un invaliditāti.

3. Lai novērstu visu veidu ekspluatācijas, vardarbības un ļaunprātīgas izmantošanas gadījumus, dalībvalstis nodrošina, ka visus personām ar invaliditāti paredzētos atvieglojumus un programmas efektīvi kontrolē neatkarīgas iestādes.

4. Dalībvalstis veic visus atbilstošos pasākumus, lai veicinātu to personu ar invaliditāti fizisko, kognitīvo un psiholoģisko atveseļošanu, rehabilitāciju un sociālo reintegrāciju, kuras kļūst par jebkāda veida ekspluatācijas, vardarbības vai ļaunprātīgas izmantošanas upuriem, tostarp sniedzot tām aizsardzības pakalpojumus. Šāda atveseļošanās un reintegrācija notiek tādā vidē, kas veicina attiecīgās personas veselību, labklājību, pašcieņu, cieņu un patstāvību un kur ņem vērā vajadzības, kuras saistītas ar personu ar invaliditāti dzimumu un vecumu.

---

5. Dalībvalstis pieņem efektīvus tiesību aktus un stratēģijas, tostarp tiesību aktus un stratēģijas attiecībā uz sievietēm un bērniem, lai nodrošinātu, ka personu ar invaliditāti ekspluatācijas, vardarbības un ļaunprātīgas izmantošanas gadījumi tiek identificēti, izmeklēti un, ja nepieciešams, par tiem tiek uzsākta vajāšana.

17. pants. Personas integritātes aizsardzība

Ikvienai personai ar invaliditāti ir tiesības uz tās fiziskās un garīgās integritātes ievērošanu vienlīdzīgi ar citiem.

18. pants. Pārvietošanās un pilsonības brīvība

1. Dalībvalstis atzīst personu ar invaliditāti tiesības uz pārvietošanās brīvību, brīvu dzīvesvietas un pilsonības izvēli vienlīdzīgi ar citiem, tostarp nodrošinot, ka:

- a) personām ar invaliditāti ir tiesības iegūt un mainīt pilsonību un to pilsonība netiek atņemta patvaļīgi vai invaliditātes dēļ;
- b) invaliditātes dēļ personām ar invaliditāti netiek atņemta to spēja iegūt, paturēt un izmantot savus pilsonības dokumentus vai citus identifikācijas dokumentus vai izmantot attiecīgās procedūras, piemēram, imigrācijas procedūras, kas varētu būt nepieciešamas, lai atvieglotu tiesību uz pārvietošanās brīvību īstenošanu;
- c) personas ar invaliditāti var brīvi izbraukt no jebkuras, tostarp savas, valsts;
- d) personām ar invaliditāti patvaļīgi vai invaliditātes dēļ netiek atņemtas tiesības ierasties savā valstī.

2. Bērni ar invaliditāti tiek reģistrēti uzreiz pēc dzimšanas, un viņiem pēc dzimšanas ir tiesības uz vārdu, tiesības saņemt pilsonību un, ciktāl iespējams, tiesības zināt savus vecākus un saņemt viņu rūpes.

19. pants. Patstāvīgs dzīvesveids un iekļaušana sabiedrībā

Šis konvencijas dalībvalstis atzīst, ka visām personām ar invaliditāti ir vienlīdzīgas tiesības dzīvot sabiedrībā ar tādu pašu izvēles brīvību kā citiem cilvēkiem, un veic efektīvus un atbilstošus pasākumus, lai atvieglotu personām ar invaliditāti šo tiesību izmantošanu un pilnīgu iekļaušanos un līdzdalību sabiedrības dzīvē, tostarp nodrošinot, ka:

- a) personām ar invaliditāti vienlīdzīgi ar citiem ir iespējas izvēlēties dzīvesvietu un to, kur un ar ko tās dzīvo, un ka tām neliek dzīvot kādos noteiktos apstākļos;
- b) personām ar invaliditāti ir pieejami dažādi mājās un dzīvesvietā sniegtie pakalpojumi un citi sociālā atbalsta pasākumi, tostarp personīgā palīdzība, kas nepieciešama, lai dzīvotu un iekļautos sabiedrībā un lai nepieļautu izolēšanu vai nošķiršanu no sabiedrības;
- c) plašai sabiedrībai paredzētie sociālie pakalpojumi un objekti ir vienlīdz pieejami arī personām ar invaliditāti un atbilst to vajadzībām.

20. pants. Individuālā pārvietošanās

Dalībvalstis veic efektīvus pasākumus, lai personām ar invaliditāti nodrošinātu individuālo pārvietošanos ar pēc iespējas lielāku personīgo patstāvību, tostarp:

- a) atvieglot personu ar invaliditāti individuālo pārvietošanos viņu izvēlētā veidā un laikā un par pieejamu cenu;

-
- b) atvieglojot personām ar invaliditāti kvalitatīvu pārvietošanās palīglīdzekļu, ierīču, atbalsta tehnoloģiju un palīgu un starpnieku pakalpojumu pieejamību, tostarp nodrošinot tos par pieejamu cenu;
  - c) nodrošinot personām ar invaliditāti un speciālistiem, kuri strādā ar personām ar invaliditāti, pārvietošanās iemaņu apmācību;
  - d) mudinot uzņēmumus, kas ražo pārvietošanās palīglīdzekļus, ierīces un atbalsta tehnoloģijas, ņemt vērā visus personu ar invaliditāti pārvietošanās aspektus.

21. pants. Vārda un uzskatu brīvība un pieeja informācijai

Dalībvalstis veic visus atbilstošos pasākumus, lai nodrošinātu, ka personas ar invaliditāti var īstenot tiesības uz vārda un uzskatu brīvību, tostarp brīvību meklēt, saņemt un izplatīt informāciju un idejas vienlīdzīgi ar citiem un visos komunikācijas veidos pēc savas izvēles, kā definēts šīs konvencijas 2. pantā, tostarp:

- a) informāciju, kas paredzēta plašai sabiedrībai, savlaicīgi un bez papildu maksas sniedzot personām ar invaliditāti pieejamos formātos un ar tehnoloģijām, kas atbilst dažādiem invaliditātes veidiem;
- b) pieņemot un atvieglojot to, ka oficiālos pasākumos personas ar invaliditāti pēc savas izvēles izmanto zīmju valodu, Braila rakstu, pastiprinošos un alternatīvos komunikācijas veidus un citus pieejamos komunikācijas līdzekļus, veidus un formātus;
- c) mudinot privātās struktūras, kas sniedz pakalpojumus plašai sabiedrībai, tostarp ar tīmekļa palīdzību, sniegt informāciju un pakalpojumus personām ar invaliditāti pieejamā formātā, ko tās var izmantot;
- d) mudinot plašsaziņas līdzekļus, tostarp tos, kas informāciju izplata ar tīmekļa palīdzību, padarīt savus pakalpojumus pieejamus personām ar invaliditāti;
- e) atzīstot un veicinot zīmju valodu izmantošanu.

22. pants. Privātās dzīves neaizskaramība

1. Nevienu personu ar invaliditāti neatkarīgi no dzīvesvietas vai sadzīves apstākļiem nedrīkst pakļaut patvaļīgiem vai nelikumīgiem privātās dzīves, ģimenes dzīves, mājas vai korespondences, vai citu veidu komunikācijas traucējumiem, vai nelikumīgi aizskart tās godu un reputāciju. Personām ar invaliditāti ir tiesības uz likuma aizsardzību pret šādiem traucējumiem vai aizskārumiem.

2. Dalībvalstis aizsargā informācijas konfidencialitāti par personu ar invaliditāti personību, veselības stāvokli un rehabilitāciju vienlīdzīgi ar citiem.

23. pants. Cieņa pret dzīvesvietu un ģimeni

1. Dalībvalstis veic efektīvus un atbilstošus pasākumus, lai likvidētu diskrimināciju pret personām ar invaliditāti visos jautājumos saistībā ar laulību, ģimeni, vecāku stāvokli un attiecībām, vienlīdzīgi ar citiem, lai nodrošinātu, ka:

- a) personām ar invaliditāti, kas ir laulību vecumā, tiek atzītas tiesības stāties laulībā un dibināt ģimeni ar nākamo laulāto brīvu un pilnīgu piekrišanu;
- b) tiek atzītas personu ar invaliditāti tiesības brīvi un ar atbildību lemt par savu bērnu skaitu un laika periodu starp bērnu dzimšanu un tiesības uz vecumam atbilstošas informācijas un izglītības pieejamību par reproduktīvajiem un ģimenes plānošanas jautājumiem un tām tiek pagādāti līdzekļi, kas vajadzīgi šo tiesību īstenošanai;

---

c) personas ar invaliditāti, tostarp bērni, vienlīdzīgi ar citiem saglabā savas reproduktīvās spējas.

2. Dalībvalstis nodrošina personu ar invaliditāti tiesības un pienākumus attiecībā uz aizbildnību, aizgādību, aizbildniecību, bērnu adopciju vai līdzīgiem institūtiem, ja šādi jēdzieni pastāv attiecīgās valsts tiesību aktos; visos gadījumos galvenais apsvēruma ir bērna vislabākās intereses. Dalībvalstis sniedz atbilstošu palīdzību personām ar invaliditāti, kas veic bērnu audzināšanas pienākumus.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka bērniem ar invaliditāti ir vienlīdzīgas tiesības attiecībā uz ģimenes dzīvi. Lai īstenotu šīs tiesības un nepieļautu bērnu ar invaliditāti slēpšanu, pamešanu, atstāšanu novārtā un nošķiršanu, dalībvalstis apņemas sniegt savlaicīgu un plašu informāciju, pakalpojumus un atbalstu bērniem ar invaliditāti un viņu ģimenēm.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka bērns netiek nošķirts no vecākiem pret viņu gribu, izņemot tad, ja kompetentas iestādes, kas pakļautas tiesas kontrolei, saskaņā ar piemērojamajiem tiesību aktiem un procedūrām nosaka, ka šāda nošķiršana ir nepieciešamam bērna vislabākajām interesēm. Nekādā gadījumā bērnu nedrīkst nošķirt no vecākiem vai nu paša bērna, vai viena vai abu vecāku invaliditātes dēļ.

5. Ja tuvākie ģimenes locekļi nespēj rūpēties par bērnu ar invaliditāti, dalībvalstis dara visu iespējamo, lai nodrošinātu alternatīvu aprūpi, ko var sniegt attālākie radnieki, bet, ja tas nav iespējams, tad ģimenes vidē sabiedrībā.

24. pants. Izglītība

1. Dalībvalstis atzīst personu ar invaliditāti tiesības uz izglītību. Lai šīs tiesības varētu bez diskriminācijas un ar vienlīdzīgām iespējām īstenot, dalībvalstis nodrošina, ka izglītības sistēmā var iekļauties visos līmeņos un visu mūžu gūt izglītību ar mērķi:

- a) pilnībā attīstīt cilvēka potenciālu, kā arī pašcieņu un savas vērtības apzināšanos un nostiprināt cieņu pret cilvēktiesībām, pamatbrīvībām un cilvēku dažādību;
- b) attīstīt personu ar invaliditāti personību, talantus un radošo garu, kā arī viņu garīgās un fiziskās spējas, pilnībā izmantojot to potenciālu;
- c) dot personām ar invaliditāti iespēju efektīvi piedalīties brīvas sabiedrības dzīvē.

2. Attiecībā uz šo tiesību īstenošanu dalībvalstis nodrošina, ka:

- a) personas ar invaliditāti netiek invaliditātes dēļ izslēgtas no vispārīgās izglītības sistēmas un ka bērni ar invaliditāti netiek invaliditātes dēļ izslēgti no bezmaksas obligātās pamatzglītības vai vidējās izglītības sistēmas;
- b) personas ar invaliditāti var vienlīdzīgi ar citiem piekļūt integrāciju veicinošai, kvalitatīvai un brīvai pamatzglītībai un vidējai izglītībai sabiedrībā, kurā tās dzīvo;
- c) atbilstoši individu vajadzībām tiek veikti saprātīgi pielāgojumi;
- d) personas ar invaliditāti vispārīgajā izglītības sistēmā saņem atbalstu, kas nepieciešams, lai atvieglotu to efektīvu apmācību;
- e) vidē, kas maksimāli veicina zināšanu apguvi un sociālo attīstību, tiek veikti efektīvi individuāli atbalsta pasākumi atbilstoši pilnīgas integrācijas mērķim.

3. Dalībvalstis personām ar invaliditāti dod iespēju apgūt praktiskās un sociālās iemaņas, kas vajadzīgas, lai atvieglotu to pilnīgu un vienlīdzīgu līdzdalību izglītības sistēmā un sabiedrības dzīvē. Šai nolūkā dalībvalstis veic atbilstošus pasākumus, tostarp:

-
- a) atvieglo Braila raksta, alternatīvā raksta, pastiprinošo un alternatīvo komunikācijas veidu, līdzekļu un formātu, kā arī orientēšanās un pārvietošanās iemaņu apgūšanu un atvieglo līdzinieku atbalstu un darbaudzināšanu;
  - b) atvieglo zīmju valodas apguvi un veicina nedzirdīgo kopienas lingvistisko identitāti;
  - c) nodrošina to, ka aklas, nedzirdīgas vai gan aklas, gan nedzirdīgas personas, tostarp bērni, izglītību saņem tādās valodās un ar tādu komunikācijas veidu un līdzekļu palīdzību, kas konkrētajam indivīdam ir vispiemērotākās, un tādā vidē, kas maksimāli veicina zināšanu apguvi un sociālo attīstību.

4. Lai palīdzētu nodrošināt šo tiesību īstenošanu, dalībvalstis veic atbilstošus pasākumus, lai pieņemtu darbā skolotājus, tostarp skolotājus ar invaliditāti, kuri ir kvalificēti zīmju valodas un/vai Braila raksta lietošanā, un apmācītu profesionālos darbiniekus un personālu, kas strādā visos izglītības līmeņos. Šāda apmācība ietver zināšanas par invaliditātes jautājumiem un par atbilstošo pastiprinošo un alternatīvo komunikācijas veidu, līdzekļu un formātu, apmācības metožu un materiālu izmantošanu, lai sniegtu atbalstu personām ar invaliditāti.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka personām ar invaliditāti bez diskriminācijas un vienlīdzīgi ar citiem ir iespējas saņemt vispārīgo terciāro izglītību, profesionālo izglītību, pieaugušo izglītību un mūžizglītību. Šai nolūkā dalībvalstis personām ar invaliditāti nodrošina saprātīgus pielāgumus.

25. pants. Veselība

Dalībvalstis atzīst, ka personām ar invaliditāti ir tiesības uz visaugstāko iespējamo veselības līmeni bez diskriminācijas invaliditātes dēļ. Dalībvalstis veic visus atbilstošos pasākumus, lai personām ar invaliditāti nodrošinātu tādu veselības pakalpojumu pieejamību, kuros ņem vērā dzimumu aspektus, tostarp veselības rehabilitācijas pieejamību. Dalībvalstis jo īpaši:

- a) nodrošina personām ar invaliditāti tāda paša daudzuma, kvalitātes un standarta bezmaksas vai pieejamu veselības aprūpi un programmas, kādas tiek nodrošinātas citiem cilvēkiem, tostarp seksuālās un reproduktīvās veselības jomā un saskaņā ar iedzīvotājiem piedāvāto valsts veselības aprūpes programmu;
- b) nodrošina tos pakalpojumus veselības aizsardzības jomā, kuri personām ar invaliditāti ir nepieciešami tieši viņu invaliditātes dēļ, tostarp agrīnu diagnostiku un, ja nepieciešams, agrīnu iejaukšanos, un pakalpojumus, kas ir paredzēti, lai pēc iespējas samazinātu un novērstu jaunas invaliditātes rašanos, tostarp bērniem un vecākiem cilvēkiem;
- c) nodrošina šos veselības aizsardzības pakalpojumus pēc iespējas tuvāk šo cilvēku dzīvesvietai, tostarp lauku rajonos;
- d) prasa, lai veselības aprūpes speciālisti personām ar invaliditāti sniegtu tādas pašas kvalitātes pakalpojumus kā citiem cilvēkiem, tostarp pēc brīvas un informētas vienošanās, cita starpā ar apmācību un augstākiem ētikas standartiem valsts un privātajā veselības aprūpē paaugstinot izpratni par personu ar invaliditāti cilvēktiesībām, cieņu, patstāvību, un vajadzībām;
- e) aizliedz personu ar invaliditāti diskrimināciju attiecībā uz veselības apdrošināšanu, kā arī dzīvības apdrošināšanu, ja šāda apdrošināšana ir atļauta ar valsts tiesību aktiem, un nosaka, ka tā jāsniedz taisnīgā un saprātīgā veidā;
- f) nepieļauj veselības aprūpes vai veselības aizsardzības pakalpojumu vai pārtikas vai šķidrumu saņemšanas diskriminējošu atteikumu invaliditātes dēļ.

---

26. pants. Adaptācija un rehabilitācija

1. Dalībvalstis veic efektīvus un atbilstošus pasākumus, tostarp ar līdzinieku atbalstu, lai personas ar invaliditāti varētu panākt un saglabāt maksimālu patstāvību, pilnīgas fiziskās, garīgās, sociālās un profesionālās spējas un pilnīgu iekļaušanos un līdzdalību visās dzīves jomās. Šai nolūkā dalībvalstis organizē, nostiprina un paplašina vispusīgus adaptācijas un rehabilitācijas pakalpojumus un programmas, jo īpaši veselības aizsardzības, nodarbinātības, izglītības un sociālo pakalpojumu jomā, tā lai šie pakalpojumi un programmas:

- a) sāktos pēc iespējas agrākā posmā un to pamatā būtu indivīda vajadzību un stipro pušu starpdisciplīnu vērtējums;
- b) sekmētu līdzdalību un iekļaušanos kopienā un visos sabiedrības dzīves aspektos, būtu brīvprātīgi un pieejami personām ar invaliditāti pēc iespējas tuvāk viņu kopienai, tostarp lauku rajonos.

2. Dalībvalstis veicina adaptācijas un rehabilitācijas jomā strādājošo profesionālo darbinieku un personāla sākotnējās apmācības un tālākizglītības attīstību.

3. Dalībvalstis veicina to personām ar invaliditāti paredzēto atbalsta ierīču un tehnoloģiju pieejamību, pārzināšanu un lietošanu, kuras veicina adaptāciju un rehabilitāciju.

27. pants. Darbs un nodarbinātība

1. Dalībvalstis atzīst personu ar invaliditāti tiesības uz darbu vienlīdzīgi ar citiem; tās ietver iespēju pelnīt iztikas līdzekļus ar darbu, kuru persona ar invaliditāti brīvi izvēlas vai kuram piekrīt darba tirgū un darba vidē, kas ir atklāta, veicina integrāciju un ir pieejama personām ar invaliditāti. Dalībvalstis nodrošina un veicina tiesību uz darbu īstenošanu, tostarp personām, kas par personām ar invaliditāti kļuvušas darbā, un veic atbilstošus pasākumus, tostarp pieņemot normatīvos aktus, lai cita starpā:

- a) aizliegtu diskrimināciju invaliditātes dēļ attiecībā uz visiem jautājumiem, kas saistīti ar nodarbinātību, ieskaitot darbā pieņemšanas, nolīgšanas un nodarbinātības nosacījumus, darba saglabāšanu, karjeras virzību un drošus un veselīgus darba apstākļus;
- b) aizsargātu personu ar invaliditāti tiesības uz taisnīgiem un labvēlīgiem darba apstākļiem vienlīdzīgi ar citiem, ieskaitot vienlīdzīgas iespējas un vienādu atlīdzību par līdzvērtīgu darbu, drošus un veselīgus darba apstākļus, tostarp aizsardzību pret uzmākšanos un sūdzību apmierināšanu;
- c) nodrošinātu, ka personas ar invaliditāti var īstenot savas darba un arodbiedrību tiesības vienlīdzīgi ar citiem;
- d) nodrošinātu, ka personām ar invaliditāti ir efektīva pieeja vispārīgām tehniskās un profesionālās orientācijas programmām, darbā iekārtošanas dienestiem un profesionālajai apmācībai un tālākizglītībai;
- e) veicinātu personu ar invaliditāti darba iespēju un karjeras virzības veicināšanu darba tirgū, kā arī palīdzību darba atrašanās, saņemšanā, saglabāšanā un atsākšanā;
- f) veicinātu iespējas individuālā darba un uzņēmējdarbības veikšanai, kooperatīvu attīstībai un sava uzņēmuma dibināšanai;
- g) nodarbinātu personas ar invaliditāti valsts sektorā;
- h) veicinātu personu ar invaliditāti nodarbinātību privātajā sektorā, īstenojot atbilstošu stratēģiju un pasākumus, starp kuriem var būt pozitīvas rīcības programmas, stimuli un citi pasākumi;
- i) nodrošinātu, ka personām ar invaliditāti darba vietās tiek veikti saprātīgi pielāgojumi;

-
- j) veicinātu to, ka personas ar invaliditāti iegūst darba pieredzi atklātā darba tirgū;
  - k) veicinātu tehniskās un profesionālās rehabilitācijas, darba saglabāšanas un atsākšanas programmas personām ar invaliditāti.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka personas ar invaliditāti netiek turētas verdzībā vai kalpībā un vienlīdzīgi ar citiem tiek aizsargātas no piespiedu vai obligāta darba.

28. pants. Pienācīgs dzīves līmenis un sociālā aizsardzība

1. Dalībvalstis atzīst personu ar invaliditāti tiesības uz atbilstošu dzīves līmeni sev un saviem ģimenes locekļiem, tostarp uz pienācīgu pārtiku, apģērbu un mājokli un uz pastāvīgu dzīves apstākļu uzlabošanu, un veic atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu un veicinātu šo tiesību īstenošanu bez diskriminācijas invaliditātes dēļ.

2. Dalībvalstis atzīst personu ar invaliditāti tiesības uz sociālo aizsardzību un uz šo tiesību izmantošanu bez diskriminācijas invaliditātes dēļ un veic atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu un veicinātu šo tiesību īstenošanu, tostarp pasākumus ar mērķi:

- a) nodrošināt personām ar invaliditāti vienlīdzīgu pieeju tīra ūdens apgādei un nodrošināt pieeju atbilstošiem un pieejamiem pakalpojumiem, ierīcēm un citai palīdzībai, kas saistīta ar personu ar invaliditāti vajadzībām;
- b) nodrošināt personu ar invaliditāti, jo īpaši sievietu un meiteņu ar invaliditāti un vecu cilvēku ar invaliditāti, pieeju sociālās aizsardzības programmām un nabadzības samazināšanas programmām;
- c) nodrošināt personām ar invaliditāti un to ģimenēm, kas dzīvo nabadzības apstākļos, valsts palīdzības pieejamību, lai segtu ar invaliditāti saistītos izdevumus, tostarp apmācības, konsultāciju, finansiālās palīdzības un pagaidu aizbildnības pieejamību;
- d) nodrošināt personām ar invaliditāti valsts mājokļu programmu pieejamību;
- e) nodrošināt personām ar invaliditāti pensiju pabalstu un programmu pieejamību.

29. pants. Līdzdalība politiskajā un sabiedriskajā dzīvē

Dalībvalstis garantē personām ar invaliditāti politiskās tiesības un iespējas tās izmantot vienlīdzīgi ar citiem un apņemas:

- a) nodrošināt, ka personas ar invaliditāti tieši vai ar brīvi izvēlētu pārstāvju starpniecību var efektīvi un pilnvērtīgi piedalīties politiskajā un sabiedriskajā dzīvē vienlīdzīgi ar citiem, tostarp tiesības un iespējas personām ar invaliditāti balsot un tikt ievēlētām, cita starpā:
  - i) nodrošinot, ka balsošanas procedūras, objekti un materiāli ir atbilstoši, pieejami un viegli saprotami un lietojami;
  - ii) aizsargājot personu ar invaliditāti tiesības balsot aizklātās vēlēšanās un tautas referendumos bez iebiedēšanas un kandidēt vēlēšanās, reāli ieņemt amatus un pildīt visas oficiālās funkcijas visos valsts varas līmeņos, ja nepieciešams, atvieglējot atbalsta un jauno tehnoloģiju izmantošanu;
  - iii) garantējot personu ar invaliditāti kā vēlētāju brīvas gribas izpausmi un šai nolūkā, ja nepieciešams, pēc personas ar invaliditāti pieprasījuma ļaujot balsošanas procesā saņemt palīdzību no kādas citas personas, ko persona ar invaliditāti izvēlējusies;
- b) aktīvi veicināt tādas vides veidošanu, kurā personas ar invaliditāti var efektīvi un pilnvērtīgi piedalīties valsts pārvaldē bez diskriminācijas un vienlīdzīgi ar citiem, un veicināt to līdzdalību valsts pārvaldē, tostarp:

-
- i) līdzdalību nevalstiskajās organizācijās un ar valsts sabiedrisko un politisko dzīvi saistītās apvienībās, kā arī politisko partiju darbībā un to vadībā;
  - ii) personu ar invaliditāti organizāciju izveidi un iestāšanos tajās, lai personas ar invaliditāti pārstāvētu starptautiskā, valsts, reģionālā un vietējā līmenī.

30. pants. Līdzdalība kultūras dzīvē, atpūta, brīvā laika pavadīšana un sports

1. Dalībvalstis atzīst personu ar invaliditāti tiesības piedalīties kultūras dzīvē vienlīdzīgi ar citiem un veic atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu, ka personām ar invaliditāti:

- a) ir pieejami kultūras materiāli pieejamos formātos;
- b) ir pieejamas televīzijas programmas, filmas, teātris un citi kultūras pasākumi pieejamos formātos;
- c) ir pieejamas tādas kultūras pasākumu vai pakalpojumu vietas kā teātri, muzeji, kinoteātri, bibliotēkas un tūrisma pakalpojumi, un pēc iespējas lielākā mērā ir pieejami valsts nozīmes kultūras pieminekļi un objekti.

2. Dalībvalstis veic atbilstošus pasākumus, lai personas ar invaliditāti varētu attīstīt un izmantot savu radošo, māksliniecisko un intelektuālo potenciālu ne tikai savā labā, bet arī sabiedrības bagātināšanai.

3. Dalībvalstis saskaņā ar starptautiskajām tiesībām veic visus atbilstošos pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiesību akti, kas aizsargā intelektuālā īpašuma tiesības, neveido nepamatotu vai diskriminējošu barjeru kultūras materiālu pieejamībai personām ar invaliditāti.

4. Personām ar invaliditāti vienlīdzīgi ar citiem ir tiesības uz savas īpašās kultūras un valodas identitātes, tostarp zīmju valodas un nedzirdīgo kultūras, atzīšanu un atbalstu.

5. Lai personas ar invaliditāti vienlīdzīgi ar citiem varētu piedalīties atpūtas, brīvā laika un sporta pasākumos, dalībvalstis veic atbilstošus pasākumus:

- a) lai sekmētu un veicinātu personu ar invaliditāti pēc iespējas lielāku līdzdalību vispārēja profila sporta pasākumos visos līmeņos;
- b) lai nodrošinātu, ka personām ar invaliditāti ir iespējas organizēt un attīstīt personām ar invaliditāti paredzētus sporta un atpūtas pasākumus un tajos piedalīties, un šai nolūkā veicina, lai vienlīdzīgi ar citiem tiktu sniegta atbilstoša apmācība, sagatavošana un līdzekļi;
- c) lai nodrošinātu, ka personām ar invaliditāti ir pieejami sporta, atpūtas un tūrisma objekti;
- d) lai nodrošinātu, ka bērniem ar invaliditāti vienlīdzīgi ar citiem bērniem ir pieejama līdzdalība spēļu, atpūtas, brīvā laika un sporta pasākumos, tostarp pasākumos skolas sistēmas ietvaros;
- e) lai nodrošinātu, ka personām ar invaliditāti ir pieejami to personu pakalpojumi, kuras ir iesaistītas brīvā laika, tūrisma, atpūtas un sporta pasākumu organizēšanā.

31. pants. Statistika un datu vākšana

1. Dalībvalstis apņemas vākt atbilstošu informāciju, tostarp statistikas un pētījumu datus, lai tās varētu izstrādāt un īstenot stratēģijas šīs konvencijas īstenošanai. Šīs informācijas vākšanas un glabāšanas procesā ir:

-
- a) jāievēro juridiski noteiktās garantijas, tostarp tiesību aktus par datu aizsardzību, lai nodrošinātu konfidencialitāti un personu ar invaliditāti privātās dzīves neaizskaramību;
  - b) jāievēro starptautiski atzītās normas attiecībā uz cilvēktiesību, pamatbrīvību un ētikas principu aizsardzību statistikas datu vākšanā un izmantošanā.

2. Saskaņā ar šo pantu savāktu informāciju atbilstoši dezagregē un izmanto, lai palīdzētu īstenot šajā konvencijā noteiktās dalībvalstu saistības un identificētu un likvidētu barjeras, ar kurām sastopas personas ar invaliditāti, īstenojot savas tiesības.

3. Dalībvalstis uzņemas atbildību par šo statistikas datu izplatīšanu un nodrošina to pieejamību personām ar invaliditāti un citiem.

32. pants. Starptautiskā sadarbība

1. Dalībvalstis atzīst starptautiskās sadarbības un tās veicināšanas nozīmi, atbalstot valstu centienus īstenot šīs konvencijas mērķi un uzdevumus, un šajā sakarā veic atbilstošus un efektīvus pasākumus starp dalībvalstīm un, ja nepieciešams, partnerībā ar attiecīgajām starptautiskajām un reģionālajām organizācijām un pilsonisko sabiedrību, jo īpaši ar personu ar invaliditāti organizācijām. Starp tiem var būt pasākumi ar mērķi:

- a) nodrošināt, ka starptautiskā sadarbība, tostarp starptautiskās attīstības programmas, veicina personu ar invaliditāti integrāciju un ir tām pieejama;
- b) veicināt un sekmēt esošo iespēju nostiprināšanu, tostarp ar savstarpēju informācijas, pieredzes, apmācības programmu un labas prakses apmaiņu;
- c) veicināt sadarbību pētniecības jomā un zinātniski tehnisko zināšanu pieejamību;
- d) attiecīgā gadījumā sniegt tehnisko un ekonomisko palīdzību, tostarp atvieglot pieejamu atbalsta tehnoloģiju pieejamību un veicot to savstarpēju apmaiņu, kā arī nododot tehnoloģiju;

2. Šī panta noteikumi neskar katras dalībvalsts pienākumus pildīt šajā konvencijā noteiktos pienākumus.

33. pants. Īstenošana un pārraudzība valstu līmenī

1. Dalībvalstis atbilstoši savai pārvaldes sistēmai izveido vienu vai vairākus kontaktpunktus, kas nodarbojas ar jautājumiem saistībā ar šīs konvencijas īstenošanu, un pienācīgi izskata iespēju pārvaldes sistēmā izveidot vai noteikt koordinējošu mehānismu, lai atvieglotu darbības, kas saistītas ar šīs konvencijas īstenošanu dažādos sektoros un dažādos līmeņos.

2. Dalībvalstis atbilstoši savai juridiskajai un administratīvajai sistēmai saglabā, pastiprina, nosaka vai izveido valsts iekšienē struktūru, tostarp vienu vai, ja vajadzīgs, vairākus neatkarīgus mehānismus, lai veicinātu, aizsargātu un pārraudzītu šīs konvencijas īstenošanu. Nosakot vai izveidojot šādu mehānismu, dalībvalstis ņem vērā principus, kas attiecas uz valsts cilvēktiesību aizsardzības un veicināšanas iestāžu statusu un darbību.

3. Pārraudzības procesā pilnībā iesaistās un piedalās pilsoniskā sabiedrība, jo īpaši personas ar invaliditāti un tos pārstāvošās organizācijas.

34. pants. Personu ar invaliditāti tiesību komiteja

---

1. Tiek nodibināta Personu ar invaliditāti tiesību komiteja (turpmāk tekstā – Komiteja), kura veic tālāk noteiktās funkcijas.

2. Šīs konvencijas spēkā stāšanās laikā Komiteja sastāv no 12 ekspertiem. Pēc tam, kad konvenciju būs ratificējušas vai tai pievienojušas vēl sešdesmit dalībvalstis, Komitejas locekļu skaits palielinās par sešiem locekļiem, sasniedzot maksimālo skaitu – astoņpadsmit.

3. Komitejas locekļi darbojas savā privātajā statusā, un viņiem ir augstas morālās īpašības un atzīta kompetence un pieredze šīs konvencijas darbības jomā. Ieceļot savus kandidātus, dalībvalstis tiek aicinātas pienācīgi ņemt vērā šīs konvencijas 4. panta 3. punktā noteikumus.

4. Komitejas locekļus ievēl dalībvalstis, ņemot vērā atbilstoša ģeogrāfiskā sadalījuma, dažādu civilizācijas formu un galveno tiesību sistēmu pārstāvības, līdzsvarotas dzimumu pārstāvības un ekspertu ar invaliditāti līdzdalības principu.

5. Komitejas locekļus ievēl aizklātā balsojumā no personu saraksta, kuras dalībvalstis izvirza no savu pilsoņu vidus, dalībvalstu konferences sanāksmju laikā. Šajās sanāksmēs, kuras kvorums ir divas trešdaļas dalībvalstu, Komisijā ievēlētās personas ir tie kandidāti, kas saņēmuši balsu vislielāko skaitu un klātesošo un balsošanā piedalījušos dalībvalstu pārstāvju absolūto balsu vairākumu.

6. Pirmās vēlēšanas notiek ne vēlāk kā pēc sešiem mēnešiem kopš šīs konvencijas stāšanās spēkā. Vismaz četrus mēnešus pirms kārtējo vēlēšanu dienas Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretārs nosūta dalībvalstīm vēstuli, aicinot tās divu mēnešu laikā iesniegt savas kandidatūras. Pēc tam ģenerālsēkretārs sagatavo sarakstu, kurā alfabētiskā kārtībā ieraksta visas šādi izvirzītās personas, norādot dalībvalstis, kas tās izvirzījušas, un iesniedz šo sarakstu konvencijas dalībvalstīm.

7. Komitejas locekļus ievēl uz četriem gadiem. Viņus var vēlreiz ievēlēt vienu reizi. Tomēr sešu pirmajās vēlēšanās ievēlēto locekļu pilnvaru termiņš beidzas pēc diviem gadiem; uzreiz pēc pirmajām vēlēšanām šī panta 5. punktā minētās sanāksmes priekšsēdētājs šo sešu locekļu vārdus izvēlas lozējot.

8. Sešu papildu locekļu ievēlēšana Komitejā notiek parastajā vēlēšanu kārtībā saskaņā ar šī panta attiecīgajiem noteikumiem.

9. Ja kāds Komitejas loceklis nomirst vai atkāpjas, vai paziņo, ka viņš vai viņa kāda cita iemesla dēļ nevar turpināt savu pienākumu pildīšanu, dalībvalsts, kura ir izvirzījusi šo locekli, uz atlikušo pilnvaru termiņu ieceļ citu ekspertu, kuram ir kvalifikācija un kurš atbilst prasībām, kas paredzētas šī panta attiecīgajos noteikumos.

10. Komiteja pieņem savu reglamentu.

11. Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretārs nodrošina nepieciešamo personālu un materiāli tehnisko bāzi, lai Komiteja varētu efektīvi pildīt savas funkcijas saskaņā ar šo konvenciju, un sasauca tās pirmo sanāksmi.

12. Ar Ģenerālās Asamblejas apstiprinājumu saskaņā ar šo konvenciju izveidotās Komitejas locekļi saņem atalgojumu no Apvienoto Nāciju Organizācijas līdzekļiem saskaņā ar Ģenerālās Asamblejas pieņemtajiem noteikumiem un nosacījumiem, ņemot vērā Komitejas pienākumu svarīgumu.

---

13. Komitejas locekļiem ir tiesības uz Apvienoto Nāciju Organizācijas misiju ekspertu atvieglojumiem, privilēģijām un neaizskaramību, kas paredzēti Konvencijas par Apvienoto Nāciju Organizācijas privilēģijām un neaizskaramību attiecīgajās sadaļās.-

35. pants. Dalībvalstu ziņojumi

1. Katra dalībvalsts ar Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerāļsekretāra starpniecību Komitejai iesniedz izsmeļošu ziņojumu par pasākumiem, ko tā veikusi, īstenojot savus pienākumus saskaņā ar šo konvenciju, un par progresu, ko tā šajā sakarā sasniegusi, divu gadu laikā pēc šīs konvencijas stāšanās spēkā attiecīgajā dalībvalstī.

2. Pēc tam dalībvalstis iesniedz turpmākos ziņojumus ne retāk kā reizi četros gados, kā arī pēc Komitejas pieprasījuma.

3. Komiteja nosaka galvenos principus attiecībā uz ziņojumu saturu.

4. Dalībvalstij, kura Komitejai ir iesniegusi izsmeļošu sākotnējo ziņojumu, turpmākos ziņojumos nav jāatkārto iepriekš sniegta informācija. Gatavojot ziņojumus Komitejai, dalībvalstis tiek aicinātas to darīt, ievērojot atklātu un pārredzamu procedūru, kā arī pienācīgi ņemot vērā šīs konvencijas 4. panta 3. punkta noteikumus.

5. Ziņojumos var norādīt apstākļus un grūtības, kas ietekmē šajā konvencijā paredzēto pienākumu izpildi.

36. pants. Ziņojumu izskatīšana

1. Katru ziņojumu izskata Komiteja, kas par ziņojumu ierosina ieteikumus un vispārējus priekšlikumus, ko tā uzskata par atbilstošiem, un iesniedz tos attiecīgajai dalībvalstij. Dalībvalsts var atbildēt Komitejai, nosūtot jebkādu informāciju pēc savas izvēles. Komiteja dalībvalstīm var pieprasīt sīkāku informāciju attiecībā uz šīs konvencijas īstenošanu.

2. Ja dalībvalsts ievērojami kavē ziņojuma iesniegšanu, Komiteja var paziņot attiecīgajai dalībvalstij par nepieciešamību pārbaudīt šīs konvencijas īstenošanu šajā dalībvalstī, pamatojoties uz Komitejai pieejamu ticamu informāciju, ja attiecīgais ziņojums netiek iesniegts trīs mēnešu laikā pēc paziņojuma. Komiteja aicina attiecīgo dalībvalsti piedalīties šādā pārbaudē. Ja dalībvalsts atbild, iesniedzot attiecīgo ziņojumu, tad piemēro šī panta 1. punkta noteikumus.

3. Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerāļsekretārs dara šos ziņojumus pieejamus visām dalībvalstīm.

4. Dalībvalstis nodrošina savu ziņojumu plašu pieejamību sabiedrībai savās valstīs un atvieglo piekļuvi ieteikumiem un vispārējiem priekšlikumiem saistībā ar šiem ziņojumiem.

5. Ja Komiteja uzskata to par nepieciešamu, tā nosūta dalībvalstu ziņojumus Apvienoto Nāciju Organizācijas specializētām iestādēm, fondiem un programmām, kā arī citām kompetentām iestādēm, lai tās pievērstu uzmanību tajos izteiktajiem tehnisko konsultāciju vai palīdzības lūgumiem vai norādēm, kā arī Komitejas apsvērumus un ieteikumus, ja tādi ir, par šiem lūgumiem vai norādēm.

---

37. pants. Sadarbība starp dalībvalstīm un Komiteju

1. Katra dalībvalsts sadarbojas ar Komiteju un palīdz tās locekļiem pildīt viņu mandātu.
2. Attiecībās ar dalībvalstīm Komiteja velta pienācīgu uzmanību veidiem un līdzekļiem, ar ko var pastiprināt valstu resursus šīs konvencijas īstenošanai, tostarp ar starptautiskās sadarbības palīdzību.

38. pants. Komitejas attiecības ar citām institūcijām

Lai sekmētu šīs konvencijas efektīvu īstenošanu un veicinātu starptautisko sadarbību šīs konvencijas darbības jomā:

- a) Apvienoto Nāciju Organizācijas specializētajām iestādēm un citām struktūrām ir tiesības būt pārstāvētām to šīs konvencijas noteikumu īstenošanas izskatīšanā, kuri ir viņu kompetencē. Ja Komiteja uzskata to par nepieciešamu, tā var uzaicināt specializētās iestādes un citas kompetentās struktūras sniegt eksperta konsultāciju par šīs konvencijas īstenošanu tajās jomās, kuras ir to attiecīgajā kompetencē. Komiteja var uzaicināt Apvienoto Nāciju Organizācijas specializētās iestādes un citas struktūras iesniegt ziņojumus par šīs konvencijas īstenošanu tajos sektoros, kuri ir viņu darbības jomās;
- b) Komiteja, pildot savu mandātu, pēc vajadzības konsultējas ar citām attiecīgajām struktūrām, kas izveidotas ar starptautiskajiem cilvēktiesību līgumiem, ar mērķi nodrošināt savu attiecīgo ziņošanas principu, priekšlikumu un vispārējo ieteikumu saskaņotību un nepieļaut dubultošanos un paralēlismu savu funkciju izpildē.

39. pants. Komitejas ziņojums

Reizi divos gados Komiteja ziņo Ģenerālajai Asamblejai un Ekonomikas un sociālo lietu padomei par savu darbību un var izvirzīt priekšlikumus un vispārējus ieteikumus, pamatojoties uz dalībvalstu sniegto ziņojumu un informācijas izskatīšanu. Šādus priekšlikumus un vispārējus ieteikumus iekļauj Komitejas ziņojumā kopā ar dalībvalstu komentāriem, ja tādi ir.

40. pants. Dalībvalstu konference

1. Dalībvalstis regulāri tiekas dalībvalstu konferencē, lai apsvērtu jebkuru jautājumu attiecībā uz šīs konvencijas īstenošanu.
2. Ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc šīs konvencijas stāšanās spēkā Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretārs sasauk dalībvalstu konferenci. Nākošās sanāksmes Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretārs sasauk ik pēc diviem gadiem vai pēc dalībvalstu konferences lēmuma.

41. pants. Depozitārs

Šīs konvencijas depozitārs ir Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretārs.

42. pants. Parakstīšana

Šī Konvencija ir atvērta parakstīšanai visām valstīm un reģionālās integrācijas organizācijām Apvienoto Nāciju Organizācijas Galvenajā mītnē Ņujorkā no 2007. gada 30. marta.

---

43. pants. Piekrišana saistībām

Šo konvenciju ratificē valstis, kuras to parakstījušas, un oficiāli apstiprina to parakstījušās reģionālās integrācijas organizācijas. Tai var pievienoties jebkura valsts vai reģionālās integrācijas organizācija, kura nav parakstījusi Konvenciju.

44. pants. Reģionālās integrācijas organizācijas

1. "Reģionālās integrācijas organizācija" nozīmē organizāciju, kuru izveidojušas noteikta reģiona suverēnas valstis un kurai tās dalībvalstis ir nodevušas kompetenci jautājumos, ko reglamentē šī konvencija. Šādas organizācijas savos oficiālās apstiprināšanas vai pievienošanās dokumentos norāda savas kompetences apjomu attiecībā uz jautājumiem, ko reglamentē šī Konvencija. Pēc tam tās informē deponētāru par jebkurām būtiskām izmaiņām savas kompetences apjomā.

2. Atsauces uz "dalībvalstīm" šajā konvencijā attiecas uz šādām organizācijām to kompetences robežās.

3. Šīs konvencijas 45. panta 1. punkta un 47. panta 2. un 3. punkta vajadzībām dokumentus, ko deponējusi reģionālās integrācijas organizācija, neņem vērā.

4. Reģionālās integrācijas organizācijas savas kompetences robežās īsteno tiesības balsot dalībvalstu konferencē ar balsu skaitu, kas ir vienāds ar to viņu dalībvalstu skaitu, kuras ir šīs konvencijas puses. Šāda organizācija neizmanto savas balsstiesības, ja kāda tās dalībvalsts pati izmanto savas balsstiesības, un otrādi.

45. pants. Stāšanās spēkā

1. Šī konvencija stājas spēkā trīsdesmitajā dienā pēc tam, kad ir deponēts divdesmitais ratifikācijas vai pievienošanās dokuments.

2. Attiecībā uz katru valsti vai reģionālās integrācijas organizāciju, kas šo konvenciju ratificē, oficiāli apstiprina vai tai pievienojas pēc tam, kad ir deponēts šāds divdesmitais dokuments, Konvencija stājas spēkā trīsdesmitajā dienā pēc tam, kad tā ir deponējusi savu ratifikācijas, oficiālās apstiprināšanas vai pievienošanās dokumentu.

46. pants. Atrunas

1. Atrunas, kas nav saderīgas ar šīs konvencijas mērķi un uzdevumiem, nav atļautas.

2. Atrunas var atsaukt jebkurā laikā.

47. pants. Grozījumi

1. Jebkura dalībvalsts var ierosināt šīs konvencijas grozījumus un tos iesniegt Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsekretāram. Ģenerālsekretārs par ierosinātajiem grozījumiem informē citas dalībvalstis un lūdz, lai tās paziņo, vai tās atbalsta dalībvalstu konferences sasaukšanu nolūkā apsvērt minētos priekšlikumus un lemt par tiem. Ja četros mēnešos pēc šāda paziņojuma dienas vismaz viena trešdaļa dalībvalstu atbalsta šādas konferences sasaukšanu, ģenerālsekretārs Apvienoto Nāciju Organizācijas aizbildnībā sasauk konferenci.

Grozījumus, ko pieņem ar klātesošo un balsojušo Dalībvalstu divu trešdaļu vairākumu, ģenerālsekretārs iesniedz Ģenerālajai Asamblejai apstiprināšanai un pēc tam visām dalībvalstīm pieņemšanai.

2. Grozījums, kas pieņemts un apstiprināts saskaņā ar šā panta 1. punktu, stājas spēkā trīsdesmitajā dienā pēc tam, kad deponēto pieņemšanas dokumentu skaits sasniedz divas trešdaļas no dalībvalstu skaita grozījumu pieņemšanas dienā. Pēc tam jebkurai dalībvalstij grozījums stājas spēkā trīsdesmitajā dienā pēc tam, kad tā ir deponējusi savu pieņemšanas dokumentu. Grozījumi ir saistoši tikai tām dalībvalstīm, kuras tos ir pieņēmušas.

3. Ja dalībvalstu konference tā vienprātīgi nolemj, tad grozījums, kas pieņemts un apstiprināts saskaņā ar šā panta 1. punktu un kas attiecas tikai uz 34., 38., 39. un 40. pantu, visās dalībvalstīs stājas spēkā trīsdesmitajā dienā pēc tam, kad deponēto pieņemšanas dokumentu skaits sasniedz divas trešdaļas no dalībvalstu skaita grozījumu pieņemšanas dienā.

48. pants. Denonsēšana

Dalībvalsts var denonsēt šo konvenciju, iesniedzot rakstisku paziņojumu Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsekretāram. Denonsēšana stājas spēkā vienu gadu pēc dienas, kad ģenerālsekretārs ir saņēmis minēto paziņojumu.

49. pants. Pieejams formāts

Šīs konvencijas tekstu padara pieejamu pieejamos formātos.

50. pants. Autentiskie teksti

Šīs konvencijas teksti arābu, angļu, franču, krievu, ķīniešu un spāņu valodā ir vienlīdz autentiski.

To apliecinot, apakšā parakstījušies pilnvarotie, kurus attiecīgi pilnvarojušas viņu valdības, ir parakstījuši šo konvenciju.